

Chung một niềm vui...

Thứ hai, 16/11/2015

Thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa IX (Nghị quyết số 24/NQ- TW) về công tác dân tộc, chính phủ, các bộ, ngành và địa phương vùng ĐBSCL đã triển khai thực hiện nhiều chương trình, dự án đặc thù dành cho vùng có đông đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS) sinh sống, mà phần đông là đồng bào Khmer. Từ đó, tạo sự chuyển biến chung cho toàn vùng, bước đầu nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho đồng bào DTTS, mang đến niềm vui chung cho người dân vùng ĐBSCL.

Bài 1: Sức sống mới ở những vùng đất khó

Những chính sách đầu tư đặc thù của Nhà nước dành cho đồng bào DTTS đã tạo nên sự đổi thay đáng kinh ngạc ở những nơi có đông đồng bào Khmer sinh sống vùng ĐBSCL.

Phát triển kết cấu hạ tầng

Hơn 10 năm trước, xã Thới Đông, huyện Cờ Đỏ, TP Cần Thơ là xã thuộc diện 135 nên chuyện đi lại rất khó khăn vì hệ thống giao thông nông thôn kém phát triển. Anh Phan Văn Tuyền, ở xã Thới Đông, nhớ lại: "Lúc ấy cầu cây còn rất nhiều, đường đất trơn trượt... học sinh bỏ học nhiều lắm nên xã có rất ít sinh viên đại học". Từ nguồn vốn chương trình 135 và sự linh động trong việc lồng ghép các chương trình, dự án khác của thành phố nên hạ tầng cơ sở ở Thới Đông đã từng bước thay đổi. Bây giờ, tuyến đường chính vào trung tâm xã là tuyến đường nhựa cấp năm đồng bằng, các tuyến đường vào ấp được bê tông hóa, xe chạy băng băng. Theo anh Nguyễn Chí Công, Chủ tịch UBND xã Thới Đông, năm 2006, Thới Đông chính thức ra khỏi Chương trình 135 với một diện mạo mới về hạ tầng cơ sở, không còn cảnh "lụy đò dọ, đò ngang", như trước nữa.

Một góc trung tâm hành chính xã nông thôn mới Phú Cần, huyện Tiểu Cần, tỉnh Trà Vinh. Ảnh: T. PHÚ

Sự đổi thay của Thới Đông lại không là chuyện hiếm về sự "lột xác" của một xã nghèo ở vùng châu thổ Cửu Long này. Lần trước về ấp Đôn Chum, xã Tân Sơn, huyện Trà Cú, tỉnh Trà Vinh, chúng tôi gặp Bí thư kiêm Trưởng ấp Đôn Chum - chú Kim Sa Khene - đang cùng các thanh niên trong ấp phát quang tuyến đường nhựa đi xuyên qua ấp. Chú Kim Sa Khene phấn khởi: "Ấp Đôn Chum hiện chỉ còn 10 hộ nghèo, nhờ tuyến đường này mà đời sống vật chất, tinh thần của bà con trong ấp được nâng lên vì học sinh không còn bỏ học, thanh niên đi làm công nhân có thu nhập ổn định, bà con mang hàng nông sản ra chợ bán có giá hơn... góp phần xây dựng Tân Sơn thành xã nông thôn mới". Theo báo cáo của Ban Dân tộc các tỉnh, thành ĐBSCL, hiện nay, ở những vùng có đông đồng bào DTTS sinh sống, hệ thống giao thông phát triển, hầu hết các tuyến đường được nhựa hóa, bê tông hóa, đảm bảo đi lại thuận tiện cả hai mùa mưa - nắng.

Trong các chương trình, dự án của Nhà nước, việc xây dựng các công trình thủy lợi để đảm bảo sản xuất cho bà con vùng sâu cũng được quan tâm thực hiện. Hôm rồi, trong câu chuyện với chúng tôi về những thay đổi trong đời sống của bà con DTTS, anh Kim Ngọc Sương, Trưởng phòng Dân tộc huyện Trà Cú, tỉnh Trà Vinh, chia sẻ: "Trước đây, các xã vùng ruột của huyện Trà Cú, như: Long Hiệp, Tân Hiệp và Ngọc Biên thường thiếu nước ngọt vào mùa nắng, bà con chỉ trông chờ tới mùa mưa để có nước sử dụng và làm ruộng, làm rẫy.... Vì vậy, khi tuyến kênh 3-2 mang nước ngọt từ sông Tiểu Cần xuyên qua 3 xã của huyện Tiểu Cần và 5 xã của huyện Trà Cú hoàn thành, bà con DTTS rất phấn khởi vì có thể làm lúa ba vụ một năm và đặc biệt bà con DTTS nơi đây không cần phải xén cát để có nước xài như trước nữa. Vì vậy, bà con hay gọi vui kênh 3-2 là "kênh ngọt!"".

Trường, trạm mới

Hình ảnh hai bà cháu bà Thạch Thị Phol chở nhau trên chiếc xe đạp giữa trưa hè rực nắng mà chúng tôi vô tình bắt gặp là một hình ảnh đẹp khi mọi người hiểu câu chuyện xoay quanh nó. Bà Phol, ấp Đại Trường, xã Phú Cần, huyện Tiểu Cần, tỉnh Trà Vinh, kể: "Tôi vừa mới bán đàn vịt được hơn 2 triệu đồng, ra chợ Tiểu Cần mua cho cháu ngoại chiếc xe đạp để đi học. Sau này, nó học thành tài, mình cũng nở mày, nở mặt". Chuyện học giờ đã thành chuyện thường ngày, nếp nghĩ quen thuộc của bà con dân tộc Khmer ở ĐBSCL nên hiếm có trường hợp thầy cô giáo phải đến từng nhà vận động phụ huynh cho con em đến trường như trước. Thành quả này, theo anh Nguyễn Thanh Hùng, Phó Trưởng Ban Dân tộc tỉnh Trà Vinh, là do ngành giáo dục thường xuyên phối hợp với các đoàn thể để tuyên truyền và sự chủ động của địa phương trong việc xây dựng cơ sở vật chất trường lớp ở vùng có đông đồng bào DTTS. Đặc biệt, còn do các chính sách ưu đãi đặc thù của Nhà nước dành cho học sinh DTTS. Ông Thạch Oanh Na, Quyền Trưởng phòng Dân tộc huyện Châu Thành A, tỉnh Hậu Giang, nói: "Học sinh DTTS nghèo ở huyện không chỉ được hỗ trợ quần áo, đồ dùng học tập mà còn được hưởng trợ cấp hằng tháng nên các em rất yên tâm học tập".

Theo báo cáo của Ban Chỉ đạo Tây Nam Bộ, hầu hết các tỉnh, thành vùng ĐBSCL có đông đồng bào dân tộc Khmer sinh sống đều có trường dân tộc nội trú (DTNT). Riêng hai tỉnh Sóc Trăng và Trà Vinh, mạng lưới trường DTNT phát triển đều khắp. Ở Sóc Trăng, có 10 trường DTNT, trong đó có 1 trường THPT và 9 trường THCS; 12% trong tổng số học sinh dân tộc Khmer của tỉnh được học ở các trường DTNT. Tại tỉnh Trà Vinh, ngành giáo dục cũng chuẩn bị đưa vào sử dụng Trường DTNT THCS, THPT Càng Long và THPT Tiểu Cần, nâng tổng số trường DTNT trên địa bàn tỉnh lên 8 trường. Học sinh DTTS ở bậc phổ thông ra lớp nhiều, giúp cho các trường trung cấp, cao đẳng, đại học có thêm nhiều sinh viên DTTS hằng năm.

Ngoài trường học, ở các xã có đông đồng bào DTTS, hầu hết các trạm y tế đều được xây dựng theo hướng đạt chuẩn quốc gia. Cùng với trạm y tế được xây dựng mới là hàng loạt các trang thiết bị y tế hiện đại được cung cấp, đội ngũ y bác sĩ được đào tạo bài bản, có trình độ chuyên môn tốt đảm nhiệm việc khám chữa bệnh cho người dân. Nếu như trước đây, các trạm y tế không có bác sĩ, thì hiện nay hầu hết các trạm đều có bác sĩ phụ trách. Nhiều trạm đã quy hoạch, tạo điều kiện để cán bộ là người dân tộc học tập, nâng cao trình độ, như Trạm Y tế Huyện Hội, huyện Càng Long, tỉnh Trà Vinh, hơn một nửa cán bộ trạm là người dân tộc Khmer, trong đó, có 1 bác sĩ Chuyên khoa II là người dân tộc Khmer dưới 40 tuổi. Ý thức về chuyện học, chăm sóc sức khỏe bản thân của bà con DTTS tăng lên rõ rệt. Có thể nói, đồng bào DTTS

đã được tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe cơ bản, đồng bào nghèo được khám chữa bệnh miễn phí tại cơ sở.

Bà Huỳnh Thị Sômalı, Vụ trưởng Vụ Địa phương III, Ủy ban Dân tộc:

Trong những năm qua, được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, sự chỉ đạo sâu sát của Chính phủ, các Bộ, ngành Trung ương và địa phương đã tích cực phối hợp đầu tư, hỗ trợ phát triển các lĩnh vực kinh tế - xã hội vùng có đông đồng bào DTTS ở ĐBSCL. Nhờ đó, tình hình kinh tế, đời sống và trật tự an toàn xã hội vùng DTTS tiếp tục ổn định và có mặt phát triển. Điều kiện sinh hoạt, đi lại, học hành, chữa bệnh, giao lưu của người dân vùng dân tộc ngày càng thuận lợi hơn. Niềm tin của đồng bào đối với sự lãnh đạo của Đảng và công cuộc đổi mới của đất nước càng vững chắc; phát huy tinh thần đại đoàn kết toàn dân tộc, đồng bào tích cực tham gia các phong trào cách mạng của địa phương.

Nhà mới, diện mạo mới

Theo ông Lương Văn Trừ, Trưởng Ban Dân tộc TP Cần Thơ, khi Cần Thơ thực hiện Quyết định số 74/2008/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ, nhiều hộ nghèo được nhận đất ở, không có khả năng cất nhà nên thành phố đã xây dựng nhà đại đoàn kết cho bà con. Ngoài khu dân cư tập trung ấp Thới Hòa B, huyện Cờ Đỏ, TP Cần Thơ còn xây dựng khu dân cư ở ấp Vĩnh Nhuận, huyện Vĩnh Thạnh và khu dân cư tập trung tại quận Ô Môn, giúp đồng bào DTTS nghèo an cư. Bà Đào Thị Hồng, ở thị trấn Cờ Đỏ, huyện Cờ Đỏ, chia sẻ: "Trước đây, gia đình tôi phải sống dưới ghe vì không có đất và cũng không có tiền cất nhà, nay được Nhà nước cho nền nhà ở khu dân cư và cất nhà đại đoàn kết. Mẹ con tôi biết ơn Nhà nước lắm!".

Các lớp đào tạo nghề ở nông thôn, các chương trình cho vay hỗ trợ chuyển đổi ngành nghề... cũng được các địa phương thực hiện thường xuyên, giúp bà con có thu nhập ổn định. Anh Thạch Chuông, ấp Đại Úi, xã Phú Mỹ, huyện Mỹ Tú, tỉnh Sóc Trăng, nói: "Nhà nước đã cất cho nhà ở, hỗ trợ cho tôi 1 con bò lai Sind để nuôi và cho vay tiền với lãi suất thấp nên tôi đã cải tạo 1,5 công đất trồng màu. Bây giờ, có đường bê tông, hoa màu đến ngày thu hoạch là thương lái đến tận rẫy mua nên một năm trồng màu, tôi cũng lời từ 20- 30 triệu đồng, chưa kể tiền thu nhập từ nuôi bò. Nhờ đó mà tôi đã thoát nghèo". Còn chị Kim Thị Linh ở xã Hàm Giang, huyện Trà Cú,

tỉnh Trà Vinh được hỗ trợ cất nhà và hỗ trợ vốn để mua bán trái cây, nay đã thoát nghèo và cất được ngôi nhà tường khang trang....

* * *

Sau hơn 5 năm, chúng tôi trở lại vùng có đông đồng bào DTTS sinh sống, nhìn những ngôi nhà tường mới tinh; từng tốp học sinh thông dong đạp xe trên những con đường thẳng tắp bên những hàng cây xanh rì; những vườn cây trái sum suê, những cánh đồng bắp trở cờ tỏa hương thơm ngát... Chúng tôi đã cảm nhận được sức sống mới, diện mạo mới ở những miền quê nghèo khó trước đây.

Một số chương trình, dự án của Chính phủ đầu tư vùng có đông đồng bào DTTS ở ĐBSCL gần đây:

Chương trình 135 giai đoạn II đã triển khai ở 134 xã và 162 ấp đặc biệt khó khăn với kinh phí trên 1.000 tỉ đồng.

Chương trình 135 giai đoạn III được triển khai thực hiện ở: Sóc Trăng, Trà Vinh, Kiên Giang, An Giang, Hậu Giang, Vĩnh Long, Bạc Liêu, Cà Mau và TP Cần Thơ, với tổng kinh phí hàng năm trên 200 tỉ đồng (năm 2014 trên 199 tỉ đồng; năm 2015 trên 214 tỉ đồng).

- Quyết định 29/2013/QĐ-TTg về một số chính sách hỗ trợ giải quyết đất ở và giải quyết việc làm cho đồng bào DTTS nghèo, đời sống khó khăn vùng Đồng bằng sông Cửu Long giai đoạn 2013 – 2015, với tổng kinh phí đề án 571 tỉ đồng.

- Quyết định số 102/2009/QĐ-TTg, hỗ trợ trực tiếp cho 2.997.227 lượt người với kinh phí trên 282 tỉ đồng.

.....

Tỷ lệ hộ nghèo trong vùng DTTS giảm từ trên 33% năm 2011 giảm xuống còn 16,47% năm 2014. Tỷ lệ hộ DTTS có phương tiện nghe nhìn đạt trên 98%, nhiều nơi đạt 100%; tỷ lệ hộ có điện sử dụng trên 92%; tỷ lệ hộ được sử dụng nước hợp vệ sinh trên 80% (có nơi trên 90%).

HÀ PHÚ THEN

Bài 2: Những tỉ phú Khmer